

تفاوت دو مفهوم «خوشحالی» و «شادی»

مهدی سیاح زاده

ما در محاورات روزمره خود و حتی در بسیاری موارد در نوشته های ادبی نیز، واژه های خوشحالی و شادی را به یک معنی می گیریم. حال آن که این دو لغت از نظر مفهوم با هم متفاوت هستند.

هر دو مفهوم شادی و خوشحالی ناشی از لذت هستند. اما لذت شادی از روح و روان انسان سرچشمه می گیرد و لذت خوشحالی از جسم. ما از خوردن یک غذای خوشمزه پس از یک گرسنگی ممتد، از نوشیدن یک نوشابه ی خنک هنگام تشنگی مفرط، از سر به بستر گذاشتن بعد از یک کار مداوم روزانه و در یک کلام، از ارضا و تَشَقُّی غرایز جسمی خود لذت می بریم. ما معمولاً در این لذت از واژه ی شادی برای بیان حال خود استفاده نمی کنیم. یعنی مثلاً پس از خوردن یک غذای لذیذ، نمی گوئیم: «آه، چقدر شاد شدم.» بلکه بیشتر از واژه ی «خوشی» بهره می گیریم و می گوئیم: «آه، چقدر خوشم آمد.» از آنجایی که این لذت ها از جسم ما ناشی می شود، این است که احساس خوشی می کنیم، نه احساس شادی. اما وقتی به انسان دردمندی کمک می کنیم، یک کار انسان دوستانه می کنیم، وقتی به درگاه خداوند نیایش می کنیم و بسیاری از این موارد که مربوط به لذت های

جسمی ما نیست، بلکه سبب لذت روحی و روانی ما می شود، آن وقت است که یک آرامش روانی در خود احساس می کنیم و می گوئیم: «آه، چقدر شادم.»

بنابراین، خوشحالی لذت جسمی و شادی لذت روحی و روانی است. خوشحالی لذت فانی و گذرا است و شادی لذت دیرپا و در بسیاری مواقع پایان ناپذیر. خوشحالی می تواند از موارد خلاف اخلاق و ضد بشریت نیز سرچشمه بگیرد، مثل خوشحالی انسانی که از شکنجه ی انسانی و یا حیوانی لذت می برد و امثال این موارد. ولی شادی هیچگاه از موازین اخلاقی و «آدمیت» انسان به دور نیست. زیرا که از درون خدایی و اخلاق فطری انسان سرچشمه می گیرد.

بنابراین از دید مولوی «نی» برای شادمانان نیست که ناله می کند. (روایت می کند). شادمانان، خود در مسیر روح هستند. ناله و روایت نی برای خوشحالان و بدحالان است. آنان که به هر حال گرفتار غرایز خود هستند. چه آنان که غرایز خود را تشفی بخشیده اند و خوشحال اند و چه آنان که قادر نیستند غرایز خود را ارضا کنند و بدحال اند. ناله ی نی برای «أَعْمَتَ عَلَيْهِم» نیست، بلکه برای «مَغضُوبَ عَلَيْهِم» و «ضالِّین» است.

برگرفته از کتاب «و چنین گفت مولوی»، مهدی سیاح زاده، صفحه ۲۱۱،

انتشارات مهر اندیش، تهران، چاپ دوم ۱۳۹۴ (۲۰۱۵)

وب سایت مهدی سیاح زاده تفاوت دو مفهوم «خوشحالی و شادی»

www.sayahzadeh.com
